

Myšlení (akt) a myšlené

Na jedné straně je výkon myšlení něčím striktně individuálním, je to výkon jedince. Ale tímto individuálním výkonem, který nemůže být připsán nikomu jinému, se myslící jedinec, subjekt, vztahuje k něčemu, co není jen subjektivní, jen spjaté s jeho individuálním výkonem, nýbrž co může být sdíleno – ovšem opět jen vztahem k tomu – jinými myslícími subjekty. To, co je takto sdíleno, může (a musí) být náležitě tematizováno a analyzováno, a to bez záměny s tím, jak se k tomu ten či onen subjekt vztahuje nebo vztahoval. Tento vztah (ve smyslu dějícího se vztahování) ovšem nemůžeme odvozovat jen od toho, k čemu se subjekt myšlenkově vztahuje, ale právě tak jej nemůžeme od toho „intendovaného“ zcela oddělit a izolovat. A jedna věc je důležitá: vposledu nezáleží na tom, zda ono myšlené, míněné, tematizované je něčím „skutečným“, anebo zda to je něco pouze vymyšleného, třeba i vyfantazírovaného, vykonstruovaného. V tom smyslu se ukazuje třeba argument historicistů resp. historických pozitivistů (např. u nás Pekařův), že není možné, aby lidé žijící v jedné epoše navázali na myšlení lidí epoch starších (to byl spor mezi Masarykovým výkladem českých dějin a Pekařovou kritikou) jako neplatný, vlastně sofistický (je to jen varianta na starého Gorgiu).

(Praha, 050415-1.)